

Schaalvergroting oorzaak van verdwijnen van veel varkensboeren

Scharrelvarkenshouders

De varkensstapel kon zich de laatste jaren voorspoedig ontwikkelen door de toenemende vraag naar varkensvlees in Europa. De varkensboer kon dat varkenslapje goedkoop produceren want er was voldoende goedkoop voedsel beschikbaar uit de Verenigde Staten, Argentinië en Brazilië. De varkenspest maakte een eind aan de voorspoed. Honderden varkensbedrijven moesten worden gesloten.

Het aantal varkensboeren daalt overigens al jaren door de sterke schaalvergroting in de sector. Zo verminderde het aantal varkensbedrijven van 12,5 duizend in 1980 tot 6,5 duizend in 1999. Het aantal varkens nam in die periode toe van 10,1 miljoen in 1980 tot 13,6 miljoen in 1999. Het waren vooral de boeren die de varkenshouderij erbij deden, als neventak dus, die in deze periode verdwenen. Varkensbedrijven worden dus steeds groter. In 1999 had ruim een kwart van alle bedrijven met varkens meer dan duizend beesten, in 1980 was dat nog een schamele drie procent van alle bedrijven.

Brabant favoriet

Vroeger waren er geen echte concentratiegebieden van varkens. De laatste decennia is Noord-Brabant zo'n concentratiegebied geworden. In de periode 1980-1999 steeg in Brabant het aantal varkens met zestig procent. Iets minder dan de helft van alle var-

kens bevindt zich nu in deze provincie.

De sterke groei van de varkensstapel in Noord-Brabant is het gevolg van de aanwezigheid van veel grote, gespecialiseerde varkensbedrijven. Andere provincies met veel varkens zijn Gelderland met twintig procent van de varkensstapel, Overijssel en Limburg met elk ruim tien procent van alle varkens. In Gelderland is het percentage tussen 1980 en 1999 gedaald, Limburg en Overijssel volgen de landelijke trend.

Roze invasie

Er wordt wel eens gesproken van een roze invasie in Zeeland. Hiermee wordt de vestiging van grote varkensbedrijven afkomstig uit traditionele varkensgebieden bedoeld. Zeeland is voor deze bedrijven een aantrekkelijke vestigingsplaats omdat hier voldoende afzetmogelijkheden voor de mest aanwezig zijn. Tussen 1980 en 1999 verdubbelde het aantal varkens in Zeeland weliswaar, maar het aan-

deel Zeeuwse varkens in de totale varkensstapel blijft echter één procent.

Varkensquota

Tweede van het varkensvlees wordt geëxporteerd naar Europese landen. Vooral Duitsland en Italië zijn grote afnemers. Toen de varkenspest in Nederland geconstateerd werd, hielden veel landen hun grenzen gesloten voor Nederlands varkensvlees. De prijs van het vlees daalde.

De daling van de prijzen is de voornaamste oorzaak van de huidige problemen in de varkenssector. Na de varkenspest ontstond er een licht tekort aan varkensvlees en stegen de prijzen. Toen de productie zich herstelde, daalden de prijzen vervolgens. Daarnaast zetten overheidsmaatregelen zoals varkensquota en grondgebonden veehouderij de bedrijfstak onder druk.

Alternatieve varkenshouderij

De scharrel- en biologische varkenshouderij worden als een alternatief gezien voor de grootschalige varkenshouderij. Op korte termijn is het niet realistisch om een totale transformatie naar een dergelijke, meer kleinschalige varkenshouderij te verwachten. Daardoor zijn de verschillen tussen de gangbare en alternatieve varkenshouderij te groot. Een andere ontwikkeling die enige verlichting kan schenken is een verdere sanering van bedrijven met weinig varkens. Als de ontwikkelingen van de laatste jaren zich doorzetten, zullen veel van deze bedrijven hun krulstaarten de rug toekeren.

Frank van der Linden

Varkens per provincie

